

Miljökonsekvensbeskrivning Tillägg till Översiktsplanen – vindkraft Vingåker

SAMMANFATTNING

Ett tillägg till översiktsplanen gällande vindkraft har tagits fram med hjälp av konsultföretaget Vectura. Syftet med tillägget är att tydliggöra vilka områden som kommunen bedömt vara lämpliga, kan vara lämpliga och vilka som anses olämpliga för vindkraft. I planen bedöms 12 områden som lämpliga för vindkraft. Vingåkers kommun har bedömt att en miljökonsekvensbeskrivning enligt gällande lagstiftning måste göras av planen.

I miljökonsekvensbeskrivningen har en bedömning gjorts utifrån aspekterna landskapsbild, naturmiljö, kulturmiljö, turism och friluftsliv, boendemiljö och hälsa samt energiförsörjning. Då tillägget övergripande beskriver förutsättningarna för vindkraftsetablering i kommunen görs även miljöbedömningen på denna nivå.

I en miljökonsekvensbeskrivning ska planen, nollalternativet och andra alternativ beskrivas. Det alternativ som undersöks i denna miljökonsekvensbeskrivning är exploatering av hela området som bedömts som riksintresse för vindbruk utöver det som redan beskrivs i planen.

Planen bedöms få huvudsakligen positiva konsekvenser då den tar hänsyn och har restriktioner för konkurrerande intressen. Nollalternativet bedöms medföra enbart negativa konsekvenser då bristen på en helhetssyn på var vindkraftsetablering kan vara lämplig respektive olämplig inom kommunen saknas. En utökad exploatering av riksintresseområdet skulle medföra fler negativa konsekvenser än positiva och bedöms därför inte vara att förorda.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INLEDNING	1
BEHOVSBEDÖMNING	1
AVGRÄNSNING	1
Geografisk avgränsning	2
Saklig avgränsning.....	2
Tidsmässig avgränsning	2
ALTERNATIV	2
Plan	2
Nollalternativ	2
Övriga alternativ	3
BEDÖMNING AV KONSEKVENSER	3
Landskapsbild	3
Naturmiljö	4
Kulturmiljö	4
Turism och friluftsliv	4
Boendemiljö och hälsa.....	5
Energiförsörjning	5
MILJÖMÅL	5
SAMLAD MILJÖPÅVERKAN	6
UPPFÖLJNING	6

INLEDNING

Vindkraftsfrågan har under det senaste årtiondet aktualiserats och det är viktigt för kommunerna att planera för vindkraftsutbyggnaden. Vingåkers kommun har ansökt om bidrag från Boverket för att göra ett tillägg till översiktsplanen, som tydliggör hur kommunen ser på vindkraftsutbyggnaden i kommunen.

Syftet med tillägget är att tydliggöra vilka områden som kommunen bedömt lämpliga, kan vara lämpliga och vilka som anses olämpliga för vindkraft. I denna miljökonsekvensbeskrivningen vägs olika intressen mot varandra. Tillägget är i först hand ett strategidokument som bland annat kommer att användas i handläggning av vindkraftsärenden.

Miljökonsekvensbeskrivningen har tagits fram av tjänstemän på utvecklingsenheten.

BEHOVSBEDÖMNING

Enligt miljöbalken ska alltid en behovsutredning genomföras vid framtagandet av en ny plan. Behovsutredningen har som syfte att visa på huruvida planen antas medföra en betydande miljöpåverkan eller inte. Om planen bedöms ha en betydande miljöpåverkan ska den genomgå en miljöbedömning och en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) ska tas fram. I MKB:n ska den betydande miljöpåverkan identifieras, beskrivas och bedömas.

Enligt förordning (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar ska en plan gällande vindkraft antas medföra en betydande miljöpåverkan. Likaså ska en översiktsplan alltid anses medföra betydande miljöpåverkan. Syftet med en miljökonsekvensbeskrivning är enligt 6 kapitlet 3 § Miljöbalken (1999:808) ”att identifiera och beskriva de direkta och indirekta effekter [...] Vidare är syftet att möjliggöra en samlad bedömning av dessa effekter på människors hälsa och miljön.”

AVGRÄNSNING

Eftersom tillägget till översiktsplanen gällande vindkraft beskriver grundförutsättningarna för vindkraftsetableringar i kommunen på en övergripande nivå kommer även miljöbedömningen att göras på denna nivå.

Miljökonsekvenser kommer att beskrivas på detaljnivå vid ett senare tillfälle, i samband med detaljplanering eller tillståndsansökan.

Miljökonsekvensbeskrivningen innefattar endast de miljömässiga konsekvenserna av planen. Sociala och ekonomiska frågor som vindkraftens stärkande av lönsamheten på jordbruks- och skogsfastigheter behandlas inte.

En miljökonsekvensbeskrivning har tagits fram i samband med att översiktsplanen för kommunen upprättades. För information om förutsättningarna inom kommunen, se översiktsplanen.

Geografisk avgränsning

Tillägget är avgränsat till Vingåkers kommun. Ett något vidare perspektiv kommer att tas vid de tillfällen då miljöaspekterna sträcker sig utanför kommungränsen, exempelvis landskapsbild.

Saklig avgränsning

Följande miljöaspekter har bedömts i denna MKB:

- Landskapsbild
- Naturmiljö
- Kulturmiljö
- Turism och friluftsliv
- Boendemiljö och hälsa
- Energiförsörjning

Tidsmässig avgränsning

Tillägget till översiktsplanen kommer att bli en del av översiktsplanen och gälla så länge som den ses vara aktuell. I översiktsplanen används tidsperspektivet 10-20 år och utifrån det har 2030 bedömts vara en relevant tidsmässig avgränsning, även för denna plan.

ALTERNATIV

Plan

Syftet med tillägget är att tydliggöra vilka områden som är lämpliga, kan vara lämpliga och områden som anses olämpliga för vindkraft. I planen redovisas 12 områden som anses lämpliga för vindkraft utifrån kommunens övergripande bedömning. Utöver dessa områden finns ett större område där vindkraft kan vara

lämpligt då förutsättningarna är de rätta. Endast ett fåtal områden är helt undantagna för vindkraft. Områdena har tagits fram efter att områden med riksintressen inom natur, kultur, friluftsliv och totalförsvaret, samt naturreservat och Natura 2000-områden har tagits bort. Skyddsavstånd till bebyggelse, väg, järnväg och kraftledning har gjort att ytterligare områden har undantagits. Därefter har en analys gjorts av vilka av de återstående områdena som sammanfaller med områden som enligt vindkraftskarteringen bedöms ha goda vindförhållanden. Utifrån detta har sedan 12 områden som anses lämpliga för vindkraft tagits fram. Inom de 12 områdena beräknas ca 100 vindkraftverk rymmas, vilket motsvarar en uppskattad elproduktion på 400 000 MWh/år, om man räknar med 2 MW verk.

Nollalternativ

Nollalternativet beskriver den förväntade utvecklingen om inte tillägget genomförs.

I dagsläget finns ingen plan eller strategi för etablering av vindkraft vilket innebär att prövning av vindkraft sker i takt med ansökningarna kommer in vilket gör det svårt att genomföra en samlad bedömning av situationen utifrån bästa markanvändning. Detta gör det exempelvis svårt att samla vindkraftverken till vissa platser i kommunen. Det innebär också att det inte finns uttalat vilka platser i kommunen som man ser kan vara lämpliga respektive olämpliga för vindkraft.

Utan en plan finns det inte heller någon vägning mellan olika riksintressen och andra intressen. Det saknas även riktlinjer hur kommunen ska förhålla sig där det råder meningsskiljaktigheter, till exempel gällande skyddsavstånd, buller och andra störningar.

Ett nollalternativ kan också i förlängningen innebära att omställningen till förnyelsebara energislag går långsammare på grund av avsaknaden av tydliga riktlinjer. Det tar längre tid att få tillstånd för vindkraftverket eftersom generella riktlinjer saknas. Överklagandena kan bli fler och osäkerheten för exploatörerna blir större.

Övriga alternativ

Andra alternativ än planen skulle kunna utgöras av en förändring av de områden som ses som olämpliga för vindkraft. Det alternativ som är mest troligt och som undersöks i denna miljökonsekvensbeskrivning är exploatering av hela området som bedömts som riksintresse för vindbruk utöver det som redan beskrivs i planen. Detta alternativ skulle med andra ord innebära att område 2 i planen blir större.

BEDÖMNING AV KONSEKVENSER

Bedömning görs enligt följande:

- ☺ Positiva konsekvenser
- ☹ Obetydliga konsekvenser
- ☹ Negativa konsekvenser

Landskapsbild

Planen

☺ I planen föreslås tolv områden som anses lämpliga för vindkraft med en total area av ca 39 km² och ligger i relativt goda vindlägen. Genom planen koncentreras utbyggnaden av vindkraft främst till vissa områden. Planen möjliggör även utbyggnad i andra områden.

☹ Tidigare erfarenheter av vindkraftsutbyggnad visar att vissa kan uppfatta vindkraftsetableringar som negativa inslag i landskapsbilden. En koncentration av vindkraftsetableringen till vissa områden innebär att de störande effekterna kan minskas.

☺ Vindkraftverken ska grupperas i grupper och grupperingar av verk ska vara minst 2 km från varandra för att undvika intrycket att vindkraftverken är slumpmässigt spridda i kommunen, vilket kan ge ett oroligt intryck.

Nollalternativet

☹ Nollalternativet innebär att man inte får en samlad bild över vindkraftsetableringen i kommunen, utan att de blir utspridda i kommunen utan en samlad bedömning.

Utökad exploatering av riksintresse

☹ Landskapsbilden kring Hjälmarens skulle påverkas betydligt av eventuell vindkraftsetablering framförallt om det inte råder en samsyn mellan kommunerna.

Naturmiljö

Planen

☺ I planen undantas riksintresseområden för naturvård, naturreservat och natura 2000-områden från exploatering av vindkraft.

☺ Området kring Hjälmaren och Hjälmarstranden har i planen tagits bort, trots att det bedömts som riksintresseområde för vindbruk, bland annat beroende på att det finns häckande havsörn i området.

Nollalternativet

☹ Nollalternativet innebär att det saknas en uttalad syn på var vindkraft är olämplig i kommunen och risken för etablering så att naturvårdsområden påverkas är större.

Utökad exploatering av riksintresse

☹ En exploatering av vindkraftverk i hela riksintresseområdet skulle innebära att vindkraft etableras i områden där det finns häckande havsörnar. Studier har visat att rovfåglar kan påverkas av vindkraftverk och det är därför viktigt att ta hänsyn till häckningsområden vid etablering av vindkraftverk.

Kulturmiljö

Planen

☺ Planen innebär att riksintresse för kulturvård undantas från vindkraftsutbyggnad. En vindkraftsutbyggnad i riksintresseområdet för kulturmiljö kring Österåker skulle innebära att riksintresseområdena påverkas negativt.

☹ Gällande fornlämningar är utgångspunkten i planen att man ska undvika att anlägga vindkraftverk på eller i omedelbar närhet av dem. Utredningar kan behövas göra för att ta reda på om okända fornlämningar kan komma att beröras. Om fornlämningar inte kan undvikas måste tillstånd enligt lag (1988:950) om kulturminnen m.m. sökas.

☹ Planen innebär dock vindkraftsutbyggnad som kan påverka landskapsbilden kring utpekade kulturmiljöer.

Nollalternativet

☹ Nollalternativet innebär att det saknas en uttalad syn på var vindkraft är olämplig i kommunen och risken för etablering i områden intressanta ur kulturmiljösynpunkt är större.

Utökad exploatering av riksintresse

Ingen skillnad mot planen.

Turism och friluftsliv

Planen

☺ Planen innebär att riksintresse för friluftsliv har undantagits från utbyggnad av vindkraft.

Nollalternativet

☹ Nollalternativet innebär att det saknas en uttalad syn på var vindkraft är olämplig i kommunen och risken för etablering i områden intressanta för friluftsliv är större.

Utökad exploatering av riksintresse

☹ Om etablering av vindkraft tillåts i hela det område som är bedömt

som riksintresse för vindbruk skulle det få negativa konsekvenser för de områden som är bedömda som riksintresse för fiske respektive friluftsliv.

Boendemiljö och hälsa

Planen

☺ I planen anges minsta avstånd mellan vindkraftverk och bostadsbyggelse. Detta avstånd kan enligt planen komma att ökas i enskilda fall om gränsvärdena för buller och skuggor kan komma att överskridas.

☺ Riktlinjerna anger också att varningsskyltar för iskast ska finnas i områden där allmänheten kan förväntas vistas ofta.

Nollalternativet

☹ Nollalternativet innebär att det inte finns några skyddsavstånd till bebyggelse med mera, vilket ökar risken för olägenheter och innebär svårigheter att bedöma huruvida gränsvärdena för buller och skuggor kommer att överskridas.

Utökad exploatering av riksintresse

☹ Hjälmarsstranden är ett område där framtida bebyggelse planeras. En eventuell vindkraftsetablering kan påverka attraktiviteten i området och möjligheterna till fortsatt byggnation.

Energiförsörjning

Planen

☺ I Vingåkers kommun har områden pekats ut som anses lämpliga respektive kan vara lämpliga för vindkraft. Detta gör att

kommunen öppnas för en vindkraftsutbyggnad i linje med det nationella målet.

☺ Planen tydliggör hur mycket vindkraften kan byggas ut i kommunen. Planen tydliggör även gentemot exploatörer vilka områden som kommunen ser som lämpliga respektive olämpliga.

Nollalternativet

☹ Nollalternativet innebär att Vingåkers kommun inte tydliggör i vilken utsträckning vi kan bidra till att uppnå det nationella målet för vindkraftsetablering. Det innebär också en otydlighet gentemot exploatörer då det är otydligt hur kommunen ser på vindkraft.

Utökad exploatering av riksintresse

☺ Tillåter ytterligare utbyggnad av vindkraft, vilket skulle innebära att fler vindkraftverk skulle kunna ställas upp i Vingåkers kommun. Det finns dock andra områden som bedömts som bättre lämpade för vindkraft.

MILJÖMÅL

Regeringen har beslutat om 16 nationella miljökvalitetsmål som ska utgöra utgångspunkten för samhällets miljöarbete. Miljömålen utgör en viktig utgångspunkt vid bedömningen av miljökonsekvenserna i en MKB. En viktning utifrån miljömålen återfinns i bilagan.

SAMLAD MILJÖPÅVERKAN

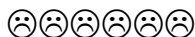
För att göra en bedömning av den samlade miljöpåverkan för planen, nollalternativet respektive alternativet med en utökad exploatering av riksintresseområdet har påverkan bedömts utifrån bedömda konsekvenser inom de olika områdena.

Planen

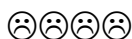
Planen bedöms få huvudsakligen positiva konsekvenser då den tar hänsyn och har restriktioner för konkurrerande intressen.

Nollalternativet

Nollalternativet bedöms medföra enbart negativa konsekvenser då bristen på en helhetssyn på var vindkraftsetablering kan vara lämplig respektive olämplig inom kommunen saknas.

Utökad exploatering av riksintresse

En utökad exploatering av riksintresseområdet skulle medföra fler negativa än positiva konsekvenser och bedöms därför inte vara att förorda.

UPPFÖLJNING

Enligt MB 6 Kap 12 § ska MKB:n innehålla en redovisning av de åtgärder som planeras för uppföljning och övervakning av den betydande miljöpåverkan som genomförandet av planen eller programmet medför. För att följa upp miljökonsekvenserna krävs tydliga mätbara indikatorer. Det tematiska tillägget är relativt övergripande och de direkta konsekvenserna av en vindkraftsutbyggnad blir tydligare då specifika anläggningar föreslås. Relevanta uppföljningsfrågor kan därför bedömas först i kommande detaljplanläggning. Som uppföljning av miljökonsekvenserna av det tematiska tillägget i samband med aktualitetsförklaring av översiktsplanen föreslås därför enbart följande:

- Antal ansökningar eller anmälningar för vindkraftsetableringar som inkommit varje år sedan planen antogs.
- Hur många av ovanstående ansökningar/anmälningar som har godkänts
- Antal uppförda vindkraftverk inom kommunen och den samlade energiproduktionen från dessa verk.
- Klagomål eller olägenheter på grund av vindkraftsetableringar som har inkommit sedan den senaste aktualitetsprövningen.

Efter en etablering av en första storskalig vindkraftsanläggning i

Vingåkers kommun

kommunen bör en uppföljning göras gällande hur påverkan på kulturmiljö, naturmiljö och landskapsbild blev för att undersöka om andra krav kan ställas vid kommande etableringar.

BILAGA

Miljömål	Relevans	Hur påverkas måluppfyllelsen?
1. Begränsad klimatpåverkan	Mycket relevant	Vindkraftutbyggnad är en viktig del för omställning till förnyelsebara energislag, vilket minskar behovet av användning av fossila bränslen och utsläppen av växthusgaser minskar. Planen underlättar utbyggnaden av vindkraft.
2. Frisk luft	Relevant	Se ovan.
3. Bara naturlig försurning	Relevant	Utsläpp av försurande föreningar, så som svaveldioxid och kvävedioxid, minskar då behovet av fossila bränslen för energiproduktion minskar som en följd av vindkraftsutbyggnaden. Planen underlättar utbyggnaden av vindkraft.
4. Giftfri miljö	Relevant	Utsläpp av giftiga ämnen från annan energiproduktion, som t.ex. kolkondens och kärnkraft, minskar då behovet minskar som en följd av vindkraftsutbyggnad. Planen underlättar utbyggnaden av vindkraft.
5. Skyddande ozonskikt	Ej relevant	Vindkraftsutbyggnad enligt planen påverkar inte förutsättningar för måluppfyllelse.
6. Säker strålmiljö	Ej relevant	Vindkraftsutbyggnad enligt planen påverkar inte förutsättningar för måluppfyllelse.
7. Ingen övergödning	Relevant	Minskning av behovet av fossila bränslen för energiproduktion vid vindkraftsutbyggnad, vilket minskar utsläppen av näringsämnen som t.ex. kväveoxider. Planen underlättar utbyggnaden av vindkraft.
8. Levande sjöar och vattendrag	Relevant	De områden som utpekats som lämpliga för vindkraft i planen innefattar inte sjöar och vattendrag.
9. Grundvatten av god kvalitet	Ej relevant	Vindkraftsutbyggnad enligt planen påverkar inte förutsättningar för måluppfyllelse.
10. Hav i balans samt levande kust och skärgård	Ej relevant	Vindkraftsutbyggnad enligt planen påverkar inte förutsättningar för måluppfyllelse.
11. Myllrande våtmarker	Relevant	De områden som utpekats som lämpliga för vindkraft i planen innefattar inte klassade våtmarker.
12. Levande skogar	Relevant	De områden som utpekats som lämpliga för vindkraft i planen innefattar inte områden som ses som betydelsefulla ur naturvårds- eller kulturmiljösynpunkt.
13. Ett rikt odlingslandskap	Relevant	De områden som utpekats som lämpliga för vindkraft i planen innefattar inte områden som ses som betydelsefulla ur naturvårds- eller kulturmiljösynpunkt.
14. Storslagen fjällmiljö	Ej relevant	Vindkraftsutbyggnad enligt planen påverkar inte förutsättningar för måluppfyllelse.
15. God bebyggd miljö	Relevant	Lokalisering och utformning kan göras så hushållning med mark och vatten inte motverkas. Riktlinjer finns i planen för att säkerställa en god boendemiljö avseende buller, skuggor och reflexer från vindkraftverk.
16. Ett rikt växt- och djurliv	Relevant	De områden som utpekats som lämpliga för vindkraft i planen innefattar inte områden som ses som betydelsefulla ur naturvårds- eller kulturmiljösynpunkt.